

Verlangen en kiezen om een goed mens te zijn.

Goede mensen van De Lier,

Ik mag jullie terecht 'goed' noemen, want uit de groeps gesprekken van vorige week bleek toch dat hier duidelijk het verlangen aanwezig is om goed te zijn en dat verlangen alleen al maakt je tot een goed mens.

Ik zal geen opsomming geven van wat in de groeps gesprekjes vorige week aan bod is gekomen. Ik heb er voor deze toespraak wel inspiratie uit geput en daar een eigen brouwsel mee gemaakt.

“t Is zonde”, zeggen de mensen.

Zonde van het geld, als je betaald hebt voor iets dat niet veel zaaks blijkt te zijn.

Zonde van de tijd, als je voor iets veel moeite hebt gedaan en het levert niet veel op.

Zonde van de zendtijd, als de televisie goedkoop amusement brengt terwijl dit medium veel 'stichtender' zou kunnen gebruikt worden.

'Zonde' betekent hier dat het jammer is, omdat het de investering niet waard was: Ik krijg niet wat ik verdien, het is niet eerlijk, ik voel me tekort gedaan.

Wat een omkering van de oorspronkelijke betekenis van het woord, die wijst op een tekortkoming van mijn kant: het niet doen van mijn plicht, het niet nakomen van mijn verantwoordelijkheid.

Maar wij hier, mensen van De Lier, wij zijn de goeie (ironie), die nog weten wat het woord 'zonde' betekent. En we voelen ons af en toe zondig, of toch tenminste schuldig aan een tekortkoming. Dat blijkt althans uit de groeps gesprekjes in de viering van vorige week.

Het is een teveel aan IK en een te weinig aan WIJ. Waarbij 'ik' evengoed mijn familie, mijn huis, mijn ideologie of de organisatie van mijn werkschema kan zijn.

“Wij zijn allemaal bedrijfsleider van de BVBA 'IK'”, had iemand gelezen in de krant.

Zelfs de ideale moeder of schoonmoeder willen zijn werd vorige week ontmaskerd als misschien wel een onbewuste vorm van ik-gerichtheid.

Is dit HOOGMOED?

Maar als het onbewust is, mag je het dan wel 'zonde' noemen, vroeg iemand anders zich af. Als er geen opzettelijke bedoeling is, is het kwaad toch geen zonde, maar alleen het jammerlijke neveneffect van mijn goede bedoelingen. De ethische ambiguïteit van ons handelen, noemen we dat: de vaststelling dat elke daad – hoe goed die ook bedoeld is – ook kwade gevolgen kan hebben. Maar het besef van die ambiguïteit wijst op een ander besef: onze verantwoordelijkheid om het goede te kiezen.

“Ik houd u vandaag het leven en het geluk voor, maar ook de dood en het ongeluk.

(...) Kies dan het leven” (Deut. 30,15.19) zo hoorden we het daarnet in de schriftlezing.

Natuurlijk weten de ouderen onder ons nog wat zonde is! Eigenlijk vooral wat schuldbesef is. Ze werden er vroeger mee om de oren geslagen. Het gevoel dat zonden als gewichten rond je nek hangen, helpt je niet vooruit. Iemand zei vorige week: “Wat we ingestampt zijn moesten we eerst weer verliezen om opnieuw te kunnen geloven.”

Ik zat niet in dat gespreksgroepje, maar het lijkt mij wel een interessante invalshoek. Het sluit aan bij wat Jan 14 dagen geleden in zijn toespraak zei. Ik citeer: *“Al te vaak in de kerkgeschiedenis werd de zwakheid van de mens systematisch uitvergroot en misbruikt om mensen afhankelijk te maken van de eigen ideologie, het eigen instituut en de daarbij horende ambten en sacramentele praktijken, **zonder dat** er sprake was van echte bevrijdingsprocessen.”*

BEVRIJDING – daar draait het allemaal om.

En de bijbel leert ons dat wij die bevrijding niet zelf kunnen realiseren. We kunnen alleen maar **bevrijd WORDEN**. Het zondebesef is eigenlijk het besef dat ik een ANDER nodig heb die mij zegt: “Kom mijn kind, mijn zuster, mijn broeder, ook al was het niet goed wat je hebt gedaan, ik begrijp het, en ik reken het je niet aan, want voor die gebrokenheid ben je niet verantwoordelijk.” Met ‘gebrokenheid’ bedoel ik ons bestaan als onvolmaakt schepsel in een onvolmaakte wereld: de erfzonde.

De 77-jarige singer-songwriter Leonard Cohen zingt in het lied ‘**Anthem**’: *“There is a crack in everything, that’s how the light gets in”*. ‘A crack’ is een barst, of een scheur. *“Er is een barst in alles wat bestaat, daardoor kan het licht binnenkomen.”* De barst of de scheur is in de bijbel altijd de plaats van de nieuwe geboorte. Bij de dood van Jezus scheurde het voorhangsel in de tempel in twee, zo schrijft Matteüs, waarmee hij meteen de verrijzenis, het nieuwe leven aankondigt. En onze huisdichter Oosterhuis roept “Scheur de wolken uiteen en kom...”

Wij gaan kapot aan de pijn die we onszelf en anderen aandoen. Tenzij die gebrokenheid precies de plaats kan worden waar het licht binnenkomt.

Maar onze maatschappij ontkent of verdoezelt die gebrokenheid.

In het radio 1-programma **Friedl’ – een leven in boeken**, op zondagmorgen tussen 9 en 10 uur was enkele weken geleden psychiater Dirk De Wachter te gast. Hij gebruikte de metafoer van de zonsondergang om die gebrokenheid weer te geven. *“Deze tijd”* zo zei hij *“doet alsof alles zonsopgang is, de treurigheid wordt weggeprojecteerd. Deze postkapitalistische maatschappij creëert een illusie van vrolijkheid en doet alsof de zonsondergangen niet bestaan, tenzij in een romantische visie. Alles moet vrolijkheid zijn, terwijl het ongelukkig zijn ook tot het menselijk bestaan hoort en moet opgenomen worden in dat geheel.”*

En hij vervolgde:

“Daarom moeten we ophouden met zo dwangmatig gelukkig te willen zijn. Laten we een klein beetje ongelukkig durven zijn. Laten we niet weglopen van de schaduw van het bestaan, die eigen is aan het bestaan.”

Is dit een pleidooi voor gelatenheid of toch weer gemakzucht? Neen, het is een kritiek op de meritocratische ideologie van deze tijd. Misschien moet ik dat een beetje uitleggen. ‘**Meritocratie**’ is een maatschappijmodel dat gebaseerd is op de overtuiging dat je in het leven krijgt wat je verdient. Het is de droom van de ‘selfmade man’. Geluk, dat maak je zelf. En dat doe je door zelf de heilige vrolijkheid te installeren. Schuld, pijn en verdriet, dat mag wel even, maar niet lang.

- Zonde is een zwaarwichtig woord, want het wijst op de gevolgen van de ikerichtheid van de selfmade man.
- Gebrokenheid is al helemaal uit den boze, want dat is de mislukking van de selfmade man.

De selfmade man verwacht het licht niet van elders, zeker niet van de ander. Hij zorgt zelf wel voor het licht. Maar het resultaat is dat er meer en meer mensen uit die vrolijke boot vallen omdat het menselijk bestaan zich niet afspeelt in het paradijs. Wij moeten leven met de wereld zoals hij is, met ons eigen leven dat niet loopt zoals we het zouden willen, met onze verlangens die niet altijd waargemaakt worden. Dat is het leven.

Wat staat er ons nu te doen? Wat moet ik nu met die 7 hoofdzonden, met dat teveel aan 'IK'?

Eerst en vooral: de gebrokenheid erkennen. Die *'crack in everything'* – in mezelf én in de anderen aanvaarden.

Anselm Grün verwoordt dit op de volgende manier:

"De omvorming van mijn wonden tot parels betekent voor mij op de eerste plaats dat ik mijn wonden als iets kostbaars beschouw. Daar waar ik gewond ben, raak ik mijn eigen hart, mijn eigenlijke wezen. Ik geef de illusie op dat ik volkomen gezond en sterk en volmaakt ben. Ik realiseer me mijn gebrokenheid. Dat houdt me vitaal en maakt me menselijker, barmhartiger en milder. Daar waar ik gewond ben, ligt ook mijn schat. Daar kom ik in aanraking met mijn eigenlijke zelf. Daar ontdek ik mijn capaciteiten. Alleen de gewonde dokter is in staat te genezen. Dat wisten de Grieken al." (Citaat van Anselm Grün uit de *'Geistliche Weg als Heilungsweg'*)

Ten tweede: mij oefenen in de 7 deugden.

'Energie steken in een positief verhaal', zo noemde iemand dat vorige week. In één van de jaarwerken van mijn leerlingen van het zesde jaar – hun zogenaamde 'geloofsbelijdenis' – heb ik gelezen:

"In plaats van mijn stem te vergelijken met anderen en minpunten te zoeken, moet ik me focussen op mijn kwaliteiten en me daarin meer ontwikkelen."

Misschien kan dit een thema zijn voor een andere vieringencyclus in De Lier.

Ten derde: het visioen open houden: blijven geloven en hopen.

In dat zelfde jaarwerk stond er op het einde: *"Na het schrijven van 4 pagina's over mijn geloof, weet ik in ieder geval dat ik geloof in het feit dat geloven nodig is om een menswaardig bestaan te leiden. Je kunt niet leven zonder te geloven en hopen. De kracht van geloven kan 'mensenlevens redden'."* Einde citaat.

Ik heb daar niets aan toe te voegen.

Jef Truwant
De Lier – 13 mei 2012

Met dank aan:

- De inbreng van de Liergemeenschap in de groepsgesprekken tijdens de vorige viering, waardoor 'gedeeld woorddienschap' werd gerealiseerd.
- Geert Dedecker, homilie voor de Paasviering, Sint-Trudoabdij Male, 8 april 2012